

JASLAR – XALQÍMZDÍN HÁM WATANÍMZDÍN ALTÍN FONDÍ

Karamanova Benazir Karamanovna, Qaraqalpaq mamlakatlık universiteti, yuridika fakulteti oqitiwshısı

YOSHLAR – XALQIMIZ VA VATANIMIZNING OLTIN FONDI

Karamanova Benazir Karamanovna, Qoraqalpoq davlat universiteti o'qituvchisi

YOUTH – THE GOLDEN FUND OF OUR PEOPLE AND OUR HOMELAND

Karamanova Benazir Karamanovna, teacher at Karakalpak State University

МОЛОДЁЖЬ – ЗОЛОТОЙ ФОНД НАШЕГО НАРОДА И ОТЕЧЕСТВА

Караманова Беназир Карамановна, преподаватель Каракалпакского государственного университета

Annotatsiya: Maqolada O'zbekiston Respublikasida yoshlar siyosatining davlat darajasidagi ahamiyati, «Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida»gi Qonun mazmuni, O'zbekiston Respublikasi 2022-2026-yillarga yo'naltirilgan Taraqqiyot strategiyasi va «O'zbekiston-2030» strategiyalarida yoshlar masalasi borasida so'z etiladi.

Kalit so'zlar: Yangi O'zbekiston, yoshlar, siyosat, Taraqqiyot strategiyasi, qonun, yoshlar kuni, Beshta muhim tashabbus, Uchinshi Renessans.

Abstract: The article examines the significance of youth policy at the state level in the Republic of Uzbekistan, the content of the Law «On State Youth Policy», and youth issues in the 2022-2026 Development Strategy of the Republic of Uzbekistan and the «Uzbekistan-2030» Strategy.

Keywords: New Uzbekistan, youth, politics, Development Strategy, law, Youth Day, Five Important Initiatives, Third Renaissance.

Аннотация: В статье рассматривается значение молодежной политики на государственном уровне в Республике Узбекистан, содержание закона «О государственной молодежной политике», вопросы молодежи в Стратегии развития Республики Узбекистан на 2022-2026 годы и Стратегии «Узбекистан-2030».

Ключевые слова: Новый Узбекистан, молодежь, политика, Стратегия развития, закон, день молодежи, Пять важных инициатив, Третий Ренессанс.

KIRISIW. BMShniň 72-sessiyasında turıp Prezidentimiz tariyxta birinshi ret: «Planetamızdırıń erteńgi kúni, abadanlığı perzentlerimiz qanday insan bolıp kamalǵa keliwi menen baylanıslı. Biziň

tiykarǵı wazıypamız - jaslardıń óz potencialın kórsetiwi ushın zárür sharayatlar jaratiwdan ibarat», dep pútkıl dýnyanıň 2 milliard jaslarına ǵamxorlıq zárúrligin bayanlaǵan edi. Sonday-aq BMShniň

<https://orcid.org/0009-0000-1006-3230>

e-mail:

benazirkaramanova@gmail.com

Jaslar huqıqları boyınsha xalıq aralıq konvenciyasın islep shıǵıwdı usınıs etiwi hám onıń qabil etiliwi – bul tarawdınıń dўnya kóleminde de áhmietliligin dálillewi sózsiz.

Hár qanday mámlekettiń tariyxıı rawajlanıw jolınan belgili bolǵanınday, eldiń jedel rawajlanıwı, belgili bir jetiskenliklerge erisiwi, xalıqtıń abadanlıǵı sol mámlekette jaslardıń tálımtáriyasa hám keleshégine beriletüǵın itibar dárejesine tiǵız baylanıslı. Usı mániste, Ózbekstanda jaslar máselesi mámlekетlik siyasattıń eń tiykarǵı baǵdarlarinan biri bolıp esaplanadı.

Búgingi kúni Ózbekstan Respublikası xalqınıń 60 procentin jaslar qurayı. Demek, Ózbekstan – jaslar mámleketi. Sonlıqtanda Prezidentimiz sózi menen aytqanda «Jaslar – xalqımızdıń, Watanımızdıń altın fondı» esaplanadı.

Ózbekstan Respublikası Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev: «Jaslarımızdıń óz betinshe pikirleytuǵın, joqarı intellektual hám mánawiy bilime iye bolıp, dўnya kóleminde óz teńqurlarına hesh qaysı tarawda bos kelmeytuǵın insanlar bolıp kamal tabıwı, baxıtlı boliwı ushin mámlekетtimiz hám jámiyetimizdiń bar kúsh hám imkaniyatların jumsaymız» [1, 14], - degen edi.

METODOLOGIYA. Bir qatar ilimiý maqalalarda [4] jaslar siyasatınıń huqıqı tyıkarlanıwı boyınsha máseleler sóz etiledi.

Búgingi kúnge shekem parlament tárepinen jaslarǵa baylanıslı 40 tan aslam nızam hújjetleri qabil etilgen bolıp, 30 dan aslam xalıqaralıq huqıqı hújjetler ratifikasiyalanǵan.

Shavkat Mirziyoyevtiń Ózbekstan Respublikası Prezidenti sıpatında birinshi qol qoýǵan nızam hújjeti - 2016-jıl 14-sentyabrdegi «Jaslarǵa baylanıslı mámlekетlik siyasat haqqında»ǵı Nizam ekeninde de simvolikalıq mazmun-mánis jámlengen. Bul nızam 4 bap, 33 statyadan ibarat [5].

«Jaslarǵa baylanıslı mámlekетlik siyasat haqqında»ǵı Ózbekstan Respublikası Nızamınıń qabil etiliwi jaslardıń huqıqları menen nızamlı máplerin bekkelewge, jaslarǵa baylanıslı mámlekетlik siyasattı júzege shıǵarıwda mámlekетlik uyımlar hám basqa da shólkemlerdiń

juwapkershiligin kúsheytiwge, bul salada salamat, bárkamal áwladtı táriyalaw, jaslardıń óz dóretiwshilik hám intellektuallıq potencialın júzege shıǵarıw ushin elimizde zárür imkaniyatlar hám sharayatlar jaratiwǵa, elimizdiń jasların XXI ásır talaplarına tolıq juwap beretuǵın hár tárepleme bárkamal shaxslar etip jetilistiriwge qaratılǵan ilajlardıń nátiyjeliligin arttıriwǵa xızmet etedi.

NÁTIYJE HÁM TALQILAW. Ózbekstan Respublikası Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevtiń: «...házirgi waqıtta jaslar táriyasi biz ushin óz aktuallıǵı hám áhmiyetin hesh qashan jógaltpaytuǵın másele bolıp qalmaqta», - dep atap ótiwi de jaslar máselesiniń bárqulla aktuallıǵın kórsetedi.

Ózbekstan Respublikası Prezidentiniń 2017-jıl 7-fevral kúngı «Ózbekstan Respublikasın bunnan bılıyda rawajlandırıw boyınsha Háreketler strategiyası haqqında»ǵı 4947-sanlı Pármanında áhmiyetli bes baǵdar belgilep berildi. Sociallıq salanı rawajlandırıw boyınsha tórtinshi baǵdarda «Jaslarǵa baylanıslı mámlekетlik siyasattı jetilistiriw» máselesi boldı.

2017-jıl 5-iyulde «Jaslarǵa baylanıslı mámlekетlik siyasat nátiyjeliligin ámelge asırıw hám Ózbekstan Jaslar awqamı jumısın qollap-quwatlaw haqqında»ǵı Ózbekstan Prezidenti Pármanı boyınsha, jas áwladtı qollap-quwatlaw, olardıń huqıq hám nızamlı máplerin qorǵaw sistemasin túpkilikli reforma etiw maqsetinde Ózbekstan «Kamolot» jaslardıń jámiyetlik háreketine tyıkarlangan Ózbekstan jaslar awqamı dúzilgen bolıp, ol jaslar siyasatınıń aktual mashqalaların sheshiwdé mámlekетlik uyımlar, mámlekетlik emes, kommercialıq emes shólkemler hám puqaralıq jámiyetiniń basqa da institutları menen birge islesiwdi támıyinlep beriwshi «Jaslar - keleshék quriwshısı» súreni astında qánigelesken jumıslardı alıp bardı. Solay etip, Ózbekstan jaslar awqamınıń dúzilgen kúni bolǵan 30-iyun «Jaslar kúni» reinde bayramlanıp kelmekte.

2020-jıldan baslap Ózbekstan jaslar forumı ótkerilmekte. Ózbekstan Respublikası Prezidentiniń 2020-jıl 30-iyundegi «Ózbekstan Respublikasında jaslarǵa baylanıslı mámlekетlik siyasattı túptiykarınan reformalaw hám jańa basqıshqa kóteriw

ilajları haqqında»ğı PP-6017-sanlı Pármanına muwapiq Ózbekstan Respublikası Jaslar isleri agentligi shólkemlestirildi [6].

Jańa Ózbekstan – demokratiya, insan huqıq hám erkinlikleri boyınsha ulıwma táriyip etilgen norma hám principlerge qatań ámel qılǵan halda, dýnya sherikligi menen doslıq birge islesiw principleri tiykarında rawajlanǵan, ullı maqseti xalqımız ushın erkin, abat hám abadan turmıs jaratıp beriwden ibarat bolǵan mámleket [3, 52].

Jańa Ózbekstan sharayatında insan qádiri, mámleket – xalıqqa xızmet eitiwi kerekligi is júzinde alıp barılmaqta. 2017-2021-jıllargá belgilengen «Ózbekstan Respublikasın jáne de rawajlandırıw boyınsha Hareketler strategiyası» sheńberinde 300 ge jaqın nızam, 4 mińnan aslam Prezident párman hám qararı qabil etiliwi turmısımızda «Mámleket – insanlar ushın» degen xalıqshıl ideyanıń izshillik penen ámelge asırılıwin kórsetedi.

Ózbekstan Respublikasında Insan huqıqları boyınsha Milliy strategiya qabil etildi. «Kópjillardan berli qiyın mashqala bolıp kelgen májbúriy hám balalar miyneti tolıq saplastırıldı» [3, 135].

Ózbekstan Respublikası Prezidentiniń 2022-jıl 28-yanvardaǵı «2022-2026-jıllargá mólsherlengen Jańa Ózbekstanniń rawajlanıw strategiyası haqqında»ğı PF-60-sanlı Pármani menen Jańa Ózbekstanniń kelesi 5 jılga mólsherlengen Rawajlanıw strategiyası tastıyıqlandı. Ol 7 ústin baǵdardı belgilep berdi. Tórtinshi áhmiyetli baǵdardaǵı 70-maqset «Jaslarǵa baylanıslı mámleketlik siyasattı jáne de jetilstiriw» dep ataladı.

2023-jıl 11-sentyabrde qabil etilgen «Ózbekstan-2030» strategyasında 30 -37-maqsetler jaslarǵa baylanıslı mámleketlik siyasat hám sport baǵdarındaǵı reformalarǵa arnalǵan.

Prezidentimiz Sh.Mirziyyev tarepinen 2019-jıl 19-martta jaslarǵa itibardı bunnan bilyada kúsheytiw, olardı mádeniyat, kórkem óner, sportqa qızıqtırıw, olarda xabar texnologiyalarıńnan maqsetke muwapiq paydalaniw uqıp-kónlikpelerin qáliplestiriw, jaslar arasında kitap oqıwdı keńnen rawajlandırıw, hayal-qızlar bántligin támiyinlewge

qaratılǵan, sonday-aq jaslardıń mánawiyatın jetilstiriw, olardıń bos waqtıların ónimli shólkemlestiriw boyınsha bes áhmiyetli baslama alǵa súrıldı:

1) jaslardıń muzıka, súwretlew óneri, ádebiyat, teatr hám kórkem ónerdiń basqa túrlerine qızıǵıwların asırıwǵa, talantların júzege shıǵarıwǵa xızmet etedi; 2) jaslardı fizikalıq jaqtan shınıqtırıw, sport tarawındaǵı qábiletin júzege shıǵarıwlari ushın zárür sharayatlar jaratiwǵa baǵdarlandı; 3) xalqımız hám jaslarımız ortasında kompyuter texnologiyaları hám internetten nátiyjeli paydalaniwdı shólkemlestiriwge qaratıldı; 4) jaslardıń ruwxıy dýnyasın jetilstiriw, olar arasında kitapxanlıqtı keń en jaydırıw boyınsha sistemali islerdi shólkemlestiriwge baǵdarlandı; 5) hayal-qızlardı jumıs penen támiyinlew máselelerinen ibarat. Usı baslamalar jaslarımız tarepinen úlken minnetdarshılıq penen kútip alındı. Bul jaslarǵa bolǵan ǵamxorlıq olardıń hár tarepleme kámil insanlar boliwın, insanyılıq pazıyletlerine sadıq boliwların bekkemleydi [7, 142-143]. Házirgi waqitta mámleketimiz xalqınıń 32 payızın yaki 10 millionin 30 jasqa shekemgi bolǵan jaslarımız qurayıdı» [1, 13]. Olardiń bilim alıwı, belgili bir kásip-ónerdi iyelewi ushın zamanga say sharayatlar, imkaniyatlar jaratılǵan. Áhmiyetli ilajlardiń biri jaslardıń bos waqtıların mazmunlı hám paydalı ótkeriwdi shólkemlestiriw bolıp tabiladı. Jaslar qanshelli ruwxıy bay bolsa, olardiń túrli jat illetlerge qarsı immuniteti de sonsha kúshli bolatuǵını aniq.

BMSH Bas Assambleyasınıń 72-sessiyasında Ózbekstan tarepinen «Jaslar huqıqları haqqındaǵı» Konvenciyani islep shıǵıw baslaması alǵa súrileni – jawızlıqqa qarsı – máriybet principi tiykarında alıp barılıp atırǵan keń kólemdegi jumislardiń úzliksiz bir bólegi bolıp, ol jer júzindegı 2 milliardtan ziyat jaslardıń haq-quqıqların qorǵawda baslı áhmiyetke iye [2, 387].

2000-jıldıń «Salamat áwlad jılı», 2001-jıldıń «Analar hám balalar jılı», 2008-jıldıń «Jaslar jılı», 2010-jıldıń «Bárkamal áwlad jılı», 2014-jıldıń «Salamat bala jılı», 2016-jıldıń «Salamat Ana hám bala jılı», 2021-jıl – «Jaslardı qollap-quwatlaw hám xalıq salamatlıǵın bekkemlew jılı», 2024-jıl – Jaslar hám biznesti qollap-quwatlaw jılı dep belgileniwleri

elimizde jaslarǵa bolǵan úlken ǵamxorlıqtı kórsetedi.

Prezidentimizdiń «Jaslar menen islesiw Prezidentten baslap ministrge shekem, hákimnen baslap mágalle baslıǵına shekem hámmemizdiń eń tiykarǵı jumisimızǵa aylanıwı zárúr. Hár bir hákim, hár bir ministr, hár bir mágalle baslıǵı «Búgin men jaslar ushın ne isledim? Erteń perzentlerimiz mápi ushın jáne ne islewim kerek?» degen sorawlarǵa juwap beretuǵın, usınday isenim menen jasaytuǵın waqıt keldi» [8], - degen sózleri de máseleniń áhmiyetin jáne de dálıylleydi.

Elimizde jaslarımızdiń tereń bilim alıwı, belgili bir kásipti iyelewi, sport hám isbilermenlik penen shugallaniwı, shet tillerdi úyreniwi, eń baslısı, hár tarepleme salamat, bárkamal insanlar bolıp kamalǵa keliwi ushın bárshe mümkinshilikler jaratılǵan. Nátiyjede, jaslarımız mádeniyat, ilim, bilimlendiriw, sport hám basqa da tarawlarda dýnya kóleminde joqarı nátiyjelerge erisip, teńler arasında teń bolıp kelmekte.

Tariyxtan málím Ózbekstan aymaǵı eki ullı oyanıw dáwirine – Birinshi (máripiy – IX-XII ásirler) hám Ekinshi (Temuriylar – XIV-XV ásirler) Renessansqa besik bolǵan. Jaslarımızǵa, pútikil xalqımızǵa maqtanish hám mártebe baǵıshlawshi bul tariyxıı shınlıq dýnya ilim-texnikasında óz dálıylin tapqan. Jańa Ózbekstanda jaratılǵan imkaniyatlar jáne bir Oyanıw procesine baslama berdi. Sonıń ushın «Jańa Ózbekstan» hám «Úshinshi Renessans» sózleri turmısımızda óz-ara uyǵın hám únles bolıp jańlamaqta, xalqımızdı ullı maqsetlerge qaray ruwxlandırmaqta.

«Maqsettiń aniqliǵı – hárketler nátiyjesin támıyinleytuǵın eń baslı ólshem» [3, 51]. «Búgingi künde biz már hám jigerli xalqımızǵa, kúsh-ǵayratlı jaslarımızǵa isengenimiz ushın óz aldımızǵa úlken-úlken maqsetler qoymaqtamız, sheklerdi joqarı qoymaqtamız. Keleshekte Úshinshi Renessans tiykarın jaratatuǵın jańa Xorezmiyler, Beruniyler, Ibn Sinalar, Mirza Ulıgbek hám Áliysher Nawayılar qay jerden payda boladı! Bul úlken wazıypalardı kim orınlayıdı! Men qayta-qayta tákirarlawdan sharshamayman. Álbette, bul iygilikli ideyalardı sizler - búgingi Jańa Ózbekstan jasları ámelge asırasız», - degen edi Prezidentimiz [9].

Jıl sayın jaslardıń hár tarepleme rawajlanıwı ushın jáne de qolaylı shárt-sharatylar hám de imkaniyatlar payda bolmaqta.

JUWMAQ HÁM USINISLAR.

Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyev atap ótkenindey: «Biziń hawes qılsa arziytuǵın ullı tariyxımız bar, hawes qılsa arziytuǵın ullı babalarımız bar. ... hawes qılsa arziytuǵın ullı keleshekimiz de boladı. Áne usınday jarıq keleshekti, eń dáslep, ... hesh kimnen kem bolmaytuǵın náwqiran-áwladımız, pútikil Ózbekstan jasları quradı».

Mámlekетimizde jaslarǵa berilgen imkaniyatlardıń huqıqıy tiykarların tereń túsiniwleri, olardıń huqıqıy mádeniyatın ósiriw – Watanga sadiq, «xalqımızdiń altın fondı» sıpatında rawajlanıwlarına xızmet etedi.

Joqarida bayan etilgen pikirlerimizden kelip shıǵıp tómendegilerdi usınıs etemiz:

- Jaslar ushın Watanga sadiqlıq, tinishlığımız hám górezsizligimiz qádirine jetiwlerin úigit-násiyatlawshi huqıqıy mádeniyattı qáiplestiriwshi kishi kólemlı, túsinkli hám tásırlı jazılǵan kitaplardı kóbeytiw;

- Biyeparwaliq, egoistlik sıyaqlı illetlerden, buzǵınsı ideyalardan jıraq bolıwda tálımtárbiyanı ajıralmaslıǵına itibardı kúsheytiw, bunda ata-ananıń roliniń ayriqsha áhmiyeti;

- Jaslardıń bos waqtıltınan ónimli paydalaniwdıń eń jaqsı ilajları boyınsha konkurslar shólkemlestiriw;

- «Ózbekstan - 2030» strategiyasında jaslar mäselerinde belgilengen maqsetlerdiń ámelge asıwında, olardıń mazmunın ashıp beriwsı shıǵarmalar jazıw tańlawların shólkemlestiriw;

- Ózbekstan Respublikası Jaslar Parlamenti jumısların jaslardıń keń qatlamına jetkeriw.

DEREKLER:

1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишлиган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқ. – Тошкент: Ўзбекистон, 2016.

2. Мирзиёев Ш.М. Нияти улуг халқнинг иши ҳам улуг, ҳаёти ёруғ ва келажаги фаровон бўлади. 3-жилд. – Т.: Ўзбекистон НМИУ, 2019.
3. Мирзиёев Ш.М. Жаңа Өзбекстанның раўажланыў стратегияси тийкаринда демократиялық реформалар жолын қатаң даўам еттиремиз. 6-том. – Ташкент: O‘zbekiston баспасы, 2023.
4. Исламилаев У. Бола хукуқлари кафолати жамият келажагини белгилайди // Хукуқ ва бурч. – Тошкент, 2014. – Б. 22-25; Абдуллаев А., Нияметов А., Атаджанов Б. Ёшлар таълим олишларининг ташкилий-хукукий асослари // ҚМУ Хабаршысы. – Нөкис, 2015. - № 1 (26). – Б. 56-59; Кутлымуратов Ф., Кутлымуратова Н., Сейтова Л. Ер жетпегенлар ортасында қараўсызлық ҳәм хуқықбузыўшылықтың алдын алыш // Бердақ атындағы ҚМУ Хабаршысы. – Нөкис, 2015. - № 1. – Б. 90-93 х.т.б.
5. Халқ сўзи газетаси. 2016 йил, 15-сентябрь. – № 182 (6617).
6. <https://lex.uz/uz/docs/4880123?ONDATE=24.1.2.2024&ONDATE2=20.01.2022&action=compare>
7. Karamanova G., Dauletnazarova G. Ózbekstanniň eń jańa tariyxı. – N.: Golden Print Nukus, 2023.
8. <https://yuz.uz/news/shavkat-mirziyoev-yoshlar-kelajagi-bilan-bogliq-har-qanday-vazifa-birlamchi-ahamiyatga-ega>
9. <https://kknews.uz/kk/232566.html>

